

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Cautela Confessarii Pro Foro Sacramentali Occasione
Decretorum S. M. Alex. VII. Innoc. XI. Et Alexandri VIII. ...**

Matthaeucci, Augustín

Francofurti Ad Moenum, 1711

Cap. II. Judicium juxta probabiliora ferendum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40684

nūquam poterit, & sic frustra, & inutiliter esset à Christo Domino Sacramentum penitentiae institutum, & praecipua Confessio, quod est haereticum asserere; quid autem sit certitudo moralis, diximus cap. 20. cit. nu. 15. in fine.

12. Queritur, an sit valida absolutio data à Confessario, qui communiter reputatur habere jurisdictionem, quam à parte rei non habet?

Resp. Affirmative; sed requiritur: primo, quod error sit communis, seu communiter teneatur ut Confessarius ab omnibus, tam sapientibus, quam insipientibus; nam, si aliqui dubitarent, error esset, sed non communis; cum commune non sit, quod communiter non admittitur.

2. Quod Confessarius habeat titulum à legitimo Superiore collatum, hoc est, quod ab Ordinario Parochiam, vel jurisdictionem obtinuerit, ad eum ut ab omnibus pro Parocho, & Confessario habeatur, quamvis propter aliquod impedimentum occultum titulus invalidus sit, ut, quia est suspensus; in quo casu affirmant DD. valere absolutionem, quia Ecclesia supplet jurisdictionem, juxta dicta lib. 1. cap. 9. nu. 16. Vide Bonacc. de iurim. q. 2. punc. 8. nu. 32. & Fagnan. ib. allegatum: qui optime scripsit non supple, si fuerit sua autoritate intrusus, & in 1. Decretal. ad alleg. c. Ne dimitaris nu. 380. dixit, Ecclesiam non tribuere jurisdictionem ad absolvendum Sacerdoti eligenti opinionem probabilem, praetermissa probabiliori, nam eo ipso, quod Sacerdos eligens opinionem probabilem cognoscit contrariam esse probabiliorum, excluditur communis error, & titulus. *Matthaei Cautela Confess.*

lus putativus proveniens à legitimo Superiore; sed oritur tantum ex sua propria opinione: quod debet Confessarius notare; quemadmodum scire, quod quamvis aliquis communiter teneretur pro Parocho, & à legitimo Superiore Parochiam obtinisset, si baptizatus non foret, vel esset foemina, aut non Sacerdos, ei ab Ecclesia ad absolvendum jurisdictionem non tribueretur, non obstante communi errore, ac putativo titulo à legitimo Superiore obtento, propter impedimentum, & incapacitatem lege divina, & Ecclesiastica statutum.

13. Queritur, an in conferendis, vel recipiendis Sacramentis detur parvitas materiae, sic, ut quis valde ipsa conficiat, vel recipiat, tametsi aliquod minimum ad ipsorum valorem requisitum praetermittat?

Resp. Negative, nam Sacramentum, formaliter loquendo, in indivisibili consistit, & ideo, quocumque minimo praetermisso, de requisitis ad valorem, & essentiam, totum Sacramentum est nullum, & non subsistit; sicut non subsistit homo, si omnia ad essentiam ipsius requisita non ponantur.

CAPUT II.

Prop. II. ab Innoc. XI. Sc.
Judicium juxta probabiliora ferendum.

1. PROP. 2. probabiliter existimo, Judicem posse judicare juxta opinionem, etiam minus probabilem.

Judicem posse sequi opinionem probabilem, etiam contra communem, & probabiliorum.

(Mm)

habilio-

babiliorem, docuit Ledesma apud Fagnanum in 1. *Decretal. ad cit. cap. Ne in iuribus* 31. ubi Sanchez affirmat, hanc opinionem esse probabilem; utrumque autem damnavit Innoc. quod debet Confessarius notare, & ad praxim non descendere contra præscriptum, siue penitentes sint Iudices, & Advocati, siue Medici, cæterique, quibus non licet juxta minus probabilium, relicta probabiliore, operari. De ministris Sacramentorum diximus cap. præterito; & in præfenti aliqua, etiam ipsi Confessario, ut Judex est, & Medicus, possunt aptari.

2. *Quæritur, quid respondere debeat Confessarius Judici penitenti, dicenti: feruulis vexor: mihi juxta allegata, & probata constat Petrum fuisse homicidam Pauli, & aliunde habeo certitudinem physicam, quod Petrus sit innocens; nam tunc temporis à Civitate erat absens: quæro, quid mihi agendum sit; si eum ad mortem condemno, oportet contra conscientiam, & veritatem, ac innocentem damno, quod est ab intricato malo, contra omnia jura, & rationem: si liberem, facio contra justitiam, & officium à Republica mihi commissum; utrumque malum est, expecto instructionem?*

Resp. Debet videre, an Judex sit supremus habens facultatem condendi leges, an inferior: si supremum invenit, significet se teneri ad pronuntiandum contra allegata, & probata, sed secundum scientiam, quam privatim habet, ne innocentem damnet; ratio est, quia in casu justam causam habet derogandi legi: & in favorem innocentis debet, modo id possit sine gravi scandalo populi, & damno

Reipublicæ. Cæterum ad satisfaciendum populo, & evitandum scandalum, debet rem sibi notam, cæteris aliquo modo aperire.

Si verò fuerit inferior: quidam censent, eum debere judicare juxta allegata, & probata, ac secundum conscientiam, quam ex probatis in causa, ut Judex, habet; qui conformari debet in judicando, non secundum id, quod ipse novit, tamquam privata persona, sed secundum id, quod sibi innoscit, tamquam persona publica; de quo, ut notavit Cajetanus, diceretur judicare secundum Deum, seu, ut vult Deus, qui statuit, ut homo judicet secundum veritatem publicam ex probationibus, dum statuit, quod in ore duorum, vel trium stat omne verbum; & propterea non diceretur, ut Judex, innocentem damnare, quia in conscientia, quam, ut Judex haberet, innocens non foret.

Cæterum crediderim esse prius instructum, eum teneri Petrum liberare, si posset: vel impediendo accusationem, vel remittendo causam Superiori, si potest sine gravi damno, & infirmando eorum illo testium probationes: quod, si id non possit, concedat reo appellationem, & in ejus favorem eorum Superiore testificetur. Et, si adhuc causa ad eum devolvatur, adeat Superiorem, eumque de veritate moneat, vel pressius, & multoties testes examinet, eis suum testimonium exprobando, vel, si absque scandalo potest contingere, carcerem aperiat, ut reus fugiat. Quilici *Confess. manud. g. 15. art. 7. nu. 9.* De la Cruz 7. *præcept. qu. 3. de injust. Jud. nu. 9.* quod, si hæc nec executioni

cutioni dari poterint, poterit prior sententia ad praxim deduci.

3. Sed quid, si Judex sciat aliquem reum esse, & reus juridicè non probetur, sed potius innocens?

Resp. Non potest ipsum damnare; ratio est, quia cum judicet, ut persona publica, debet judicare juris ordine servato, adeoque, nisi reus juridicè probetur, cap. cum à nobis de test. & attestat. Immo nec potest reum damnare ex aliorum dictis, nisi prius ejus causa diligenter examinetur, & detur reo locus se defendendi, per se, vel per alium, cum jus naturæ id postulat, alioquin posset innocens damnari, cap. qualiter si 2. de accusat. Vide Bonacc. 8. praecept. Decal. disp. 10. q. 2. punc. 2. num. 5.

4. Quæritur, quare Judex debet sententiam ferre pro parte, quæ habet pro se rationes validiores, & fortiora motiva contra partem, quæ leviores rationes adducit?

Resp. Quia ab Innoc. damnatur oppositum, & etiam, quia Judicibus à Republica commissa est cura, ut ferant sententiam juxta partem magis probatam. Tum quia, heret injuria ei, qui melius probavit suam partem. Tum quia, sententia opposita viam aperit oppressioni pauperum, & acceptationi personarum; propterea ab omnibus supponitur Judicem ex pacto, & conventionem per acceptationem, & collationem officii inita, obligari ad pronunciandum in favorem habentis pro sua parte validiores rationes. Tum, quia ipse Judex conquereretur de injustitia, si alius Judex in aliqua sua causa pronuntiaret pro parte minus probabili in favorem partis adversæ, ergo nec ipse de-

bet pronunciare in causa aliorum, juxta id, quod tibi non vis, &c.

5. Sed quid, si cognoscat probationes esse aequales, & jus utrique parti aequaliter favere?

Resp. Non debet pro suo speciali favore rem litigiosam parti, cui voluerit adjudicare; nam, cum non sit Dominus rei, non potest aliquid jus in alterutram partem transferre, & cum videat utramque partem habere æqualem probabilitatem, tam facti, quam juris, non potest salva veritate, & justitia, ac pacto ex officio suscepto, declarare, quod una habeat probabilitatem majorem. Ideo, vel res dividenda erit in æquales partes, si est divisibilis; vel retinens totam rem, debet alteri compensationem reddere secundum æstimationem dimidii: æquale enim est jus ambarum partium.

6. Sed quæritur, an peccet, si uni potius quam alteri adjudicet?

Resp. Affirmativè, peccat contra justitiam Reipublicæ, ac partis, contra quam pronunciat, cui proinde tenetur ex justitia damna compensare; immo est perjurus, si juravit jus dicere secundum leges, & sententias injustas non dare; ac mentitur, si videns utramque opinionem esse probabilem, affirmet unam esse alia probabilioram.

7. Quæritur, an si Judex non damnet reum ad penam pecuniariam secundum legem applicandam Fisco, Accusatori, aut aliis, teneatur eam restituere illis?

Resp. Affirmativè: ratio est, quia ratione officii tenetur ex justitia reddere partibus suum jus, sed accusator habet jus legale ad illas pœnas. Idem tamen non videtur dicendum de teste injustè negante,

te, quia non est minister iustitiæ, sicut Judex. De la Cruz 3. *præcept. articul. 1. qu. 3. in fine.*

8. *Quæritur, an peccet Advocatus suscipiens defendendam causam manifestè injustam, quæ scilicet, sit aperitè contra legem, aut sciat debitum solutum, &c.*

Resp. Affirmativè, si id scienter faciat; & restituere tenetur parti contrariæ expensas, & damna secuta ex sua Advocacia, & suæ parti restituet, etiam expensas, quia eam injustè lædit, si non monuit de injustitia suæ causæ. D. Thomas 2. 2. *qu. 1. art. 3.*

9. *Sed quid, si suscipiens patrocinium causæ, quam putabat justam, in processu reperiat injustam?*

Resp. Tenetur statim deserere, & monere suam partem de injustitia comperita ipsamque ad cedendum inducere; sed non potest prodere parti contrariæ injustitiam, & secreta suæ causæ, ibid S. Thomas.

10. *Quæritur, an, si Advocatus Clientulo significet rationes partis adversæ esse probabiliores, & tamen voluerit Clientens ejus operam conducere, possit hæc ille patrocinium præstare?*

Resp. Negativè; ratio est, quia cum Clientens non possit agere causam minus probabilem, seu litigare de re, quam putat probabilius ad alterum spectare (hoc enim esset directè procurare, quod fieret injustitia, cum injustum sit rem judicare habenti minus probabilem titulum) sic, nec Advocatus potest ejus patrocinium suscipere, quia, ut ibi loquitur D. Thomas in corpore quæsitum, est illicitum, alicui cooperari ad malum faciendum sive consulendo, sive adjuvando, si-

ve qualitercumque consentiendo, quia consiliarius, & coadjuvans est quodammodo faciens, in quo injustè læditur is, contra quem Patrocinium præstat; nam licet nemo potest consulere alteri id, quod ille absque peccato exequi non potest *cap. Error cum duobus 83. dist. sic nec patrocinari, quod minus probabile ipsi apparet.*

Et sic discurre potest: vel Advocatus videt se inducturum Judicem ad ferendam sententiam adversus partem, quæ habet probabilius jus, & tunc est causa injusta damni partis læsæ, quæ jus habet, ne alter cooperetur ad ablationem rei, quæ juxta probabiliores rationes ad se spectat; vel prævidet causam esse ab Judice adjudicandam parti habenti probabiliorum titulum, & tunc esset injusta causa inutilium expensarum, & sic restitutioni obstructus. Vid. Fagnan. in 1. ad cap. ne innotaris de const. num. 387.

11. *Quæritur, an tuta conscientia, possit Advocatus suscipere causam defendendam, pro qua sunt rationes utriusque aequæ probabiles?*

Resp. Affirmativè, nam hæc est propria materia litis, unde si in causis dubiis non liceret Advocatis patrocinari, vix unquam liceret, & supprimi possent ferè omnia orbis Tribunalia: ut plurimum enim solet litigari de rebus dubiis, quæ ob conflictum rationum, utrinque probabilium, sunt dubiæ; & propterea incertus dicitur litis eventus; satis est itaque, ut Advocati moveantur probabilibus rationibus.

Caveant tamen, ne proponant Clientulis suis partem probabilem, & dubiam, tamquam certam, & tutam quia tunc

mentis

mentirentur proponendo rem dubiam, tamquam certam, & Clientulos deciperent, ac per deceptionem ad litigandum inducerent, qui forte non litigarent, si rem dubiam intelligerent; & propterea Advocati peccant, & eis tenentur ad damna & interesse.

12. Quæritur. *An possit Confessarius absolvere Advocatum, qui paratus est curvis patrocinari, sive causam justam, sive injustam litigandi habeat?*

Resp. Negativè, quia paratus est ad admittenda peccata contra justitiam, & ideo peccat. Layman. lib. 1. tract. 1. cap. 5. §. 3. num. 8.

Pro instructione Confessarii danda Advocatis, notetur 1. quod Advocatus suscipiens defendendam causam dubiam obligatur, ut prius diligenter inspiciat causam sibi propositam æquitatem, vel probabilitatem, & si injustam esse comperiat, hoc est, contra leges, vel debitum fuisse solutum, &c. nullo modo ejus patrocinium suscipiat, nec partem ad litigandum inducat.

2. Ut post diligentem totius causæ considerationem aperiat sincerè Clienti, quanta sit probabilis spes victoriæ.

3. Ut, dum causam dubiam patrocinium susceperit, paratus sit, ubi primum in progressu invenerit causam manifestam iniquitatem, abstinere, & Clienti significare.

Quæ dicta sunt de Advocato dicat de Procuratore, & servata proportione de cæteris justitiæ Ministris.

De Tabellione seu Notario, nota eum De la Cruz cit. dub. 12. conc. 2. quod si conficiat falsam, & injustam scripturam, peccat mortaliter contra Religionem,

cum sit perjurus (similes enim jurant de proprio munere fideliter exercendo) & contra justitiam Reipublicæ, & contra justitiam partis damnificata.

13. Quæritur. *An Medicus possit licitè dare infirmo medicamentum, quod probabiliter putat minus profuturum, relicto eo, quo probabilius posset prodesse?*

Resp. Negativè, nam sanè nullus sibi eligeret Medicum (nil mente infirmus foret) quem probabilius putaret, quod occideret, quam sanaret; debent itaque Medici, & Chirurghi in curationibus semper sequi sententias certas, & tutiores, relicti incertis, & dubiis; hinc, ut ex proprio officio certiori modo agris subveniant, debent adhibere remedia, quæ probabilius judicant eis debere proficere, & non nocere; propterea sequentes scienter partem minus probabilem, & eligendo medicamenta, quæ ad propositum sanitatis finem minus idonea reputantur, suo officio non satisfaciunt. & sic peccant contra justitiam; & quia amor proximi postulat, ut meliori modo, quo possumus, ei subveniamus peccant etiam contra Charitatem, dum eis adhibent medicamenta, quæ probabilius judicant esse nocitura, quam profutura. DD. apud Fagnan. cit. nu. 293.

14. Sed quid, si adesset solum medicamentum dubium, de quo equaliter judicatur, quod proficere, & nocere possit?

Resp. Non possunt illud adhibere, ut optimè Sylvester ver. Medicus qu. 3. scribens eos debere diligenter attendere, ne illas medicinas conferant, de quibus illis secundum artem non constat, quod sint profutura; quia, si dubitant, utrum prodesse debeant, vel obesse, dando

(M m) 3

pec-

peccant; in dubiis enim *tutius sequenda est vita*: tutius autem est relinquere infirmum naturæ, & in manu Creatoris, quam ipsum exponere periculo, supponendo eum dubitabili medicinæ, quæ posset mortem accelerare; vide alleg. Fagnan. num. 374. & Layman. cit. nu. 15. unde peccant Medici, si experiendi tantum causâ inexplorata medicamenta infirmis adhibeant.

15. Quæritur. *An Confessarius iudicans probabiliter pœnitentem esse dispositum, sed probabilius esse indispositum, possit eum absolvere?*

Resp. Negative, nam exponit Sacramentum periculo nullitatis, patet ex dictis superiori capite. Confessarius enim nunquam debet pœnitentes absolvere, nisi sit moraliter certus de ipsorum dispositione; & in casu necessitatis, nisi adhibita conditione, *sæc. capax.*

16. Quæritur. *An Confessarius in foro, & iudicio Sacramentali teneatur sequi opinionem pœnitentis, etiam si pœnitens eligat minus probabilem, & minus tutam, adeo ut, si ex hoc capite deneget absolutionem, mortaliter peccet?*

Resp. Duplex est sententia; altera Bonæcin. disp. 5. qu. 7. punct. 4. §. 2. num. 26. & 27. cum aliis, & Poncii disp. 46. qu. 11. conc. 6. resolventium Confessarium teneri se conformare opinioni pœnitenti contra suam propriam probabiliorem, quorum ratio est, quia pœnitens sequendo illam opinionem non peccavit; cum non peccet, qui operatur juxta opinionem probabilem, ergo, si nil aliud obstat, absolvi debet, cum ex isto capite censeatur bene dispositus pro absolutione; & Confessarius tenetur pœnitentes ab-

absolvere, quoties sunt ritè dispositi, aliâ mortaliter peccat.

Altera est Fagnan. cit. num. 304. id negans, & movetur, ex quo per Trid. sess. 14. de cas. refer. sit Judex: quod officium exercet pronuntiando sententiam absolutionis, tamquam actum judicialem, vel remittendo peccata, dum absolvit, vel retinendo, dum sine absolutione dimittit pœnitentem indispositum, vel pœnitentiam injungendo, & ad pœnam ligando, quod fallum esset, si sententiam deberet profere juxta iudicium pœnitentis: iudicet Confessarius, eum debere restituere, negotiationem dimittere, votum adimplere, occasionem peccati relinquere, & similia; statim posset pœnitens respondere, super hæc sunt opiniones DD. probabiles in contrarium mihi faventes, quas sequor; & hinc in foro animæ cogeretur Judex sequi iudicium rei, & non reus iudicium Sacerdotis, & iudicis, ac absolvere, & operari contra legem conscientiæ reluctantis, quod esse fallum patet.

Ideo prima sententia videtur limitanda, ut non debeat, nec possit Confessarius sine peccato sacrilegii sequi opinionem pœnitentis, dum agitur de valore Sacramentorum, & damno tertii; & cum verè probabilis non reputatur, sed nimis laxa, & nutritiva peccati, instruendus est, ut ipsam deponat, vel, quia est unius, vel alterius nimis laxi Doctoris, vel, quia licet olim fuerit probabilis, hodie tamen, quia ab Ecclesia fuit proscripta, improbabilis effecta est, & falsa; quod si parere noluerit, tamquam indispositus dimittendus est; cum siquidem indispositi sint pœnitentes, qui accedunt

caſunt non recepturi monita prudentis, & boni Confelloris, quem Deus in hoc iudicio ſibi iudicem, & Doctorem conſtituit, ſed potiùs, ut, mutato ordine, velint ſupra magiſtrum ſe extollere, & contra Doctorem ſentire. Conetur itaque Confellarius ignorantiam à pœnitentibus tollere, eoſque ad veritatis notiſiam reducere, ubi per rationes fundatas viderit aliquam opinionem eſſe verè improbabilem, eſto illam plures ſequantur, ut optimè diſcurrit Campionus.

CAPUT III.

Prop. III. ab Innoc. XI. Sc.
Opinio tenuiter probabilis.

I. PROP. 3. Generatim, dum probabilitate ſive intrinſeca, ſive extrinſeca, quamvis tenui, modò à probabilitatis finibus non exeat, conſiſt, aliquid agimus, ſemper prudenter agimus.

Lib. 1. cap. 20. nu. 2. videri poteſt, quid ſit opinio probabilis, quid probabilitas ab intrinſeco, quidve ab extrinſeco, & nu. 3. quæ opinio ſit verè probabilis; & interim.

2. Queritur. Ex quibus poteſt quis moveri ad rationabiliter dubitandum de probabilitate opinionis?

Reſp. Ex pluribus, 1. cum Auctor opinionis non eſt omni exceptione major, timorata conſcientia, & in moralibus peritus; nam per Boetium probabile eſt, quod videtur, vel omnibus, vel pluribus, vel maxime noris, atque præſentibus. 2. Cùm Auctor opinionis rationes

graves, & firmas non aſſert, ſed levibus moveatur, à contrariis enervantur, & ipſa contraria non ſolvit. 3. Cùm unus, vel alter docet opinionem, quæ communiter ab aliis Doctoreſ, ut improbabilis, & minus tuta in praxi reprobatur. 4. Cùm dubitatur, an ratio cui opinio nititur, ſit levis, an gravis, vel firma: in dubiis enim oportet non citò credere: nam, qui citò credit, levis eſt corde: idè debet alios conſulere, ut de veritate inſtruat, & interim ſequi, quod tutius eſt; ubi ergo hæc, vel ſimilia motiva inventa fuerint, dicendum erit opinionem eſſe tenuiter probabilem, & non poſſe prudenter eligi, adeò ut in praxi prudenter non operetur, qui eaſ ſequitur; cum prudenter non agat, qui vel ſe exponit periculo peccandi, vel ad operandum non magni ponderis, & momenti, ſed potiùs moveatur levibus rationibus, & operatur practice dubitans de oppoſito. Vid. Fagn. in 1. ad cap. ne innitaris, de conſ. nu. 449.

3. Sed dubitatur, an liceat in aliquo caſu operari, electa opinione tenuiter probabili?

Reſp. Filguzza apud Cardenas cap. 7. dixit à Pontifice non damnari proſitionem docentem, in aliquo caſu poſſe ſequi opinionem tenuiter probabilem, & dedit: ex quo damnatur proſitio aſſerens, generatim licere uti opinione tenuiter probabili, non verò aſſerens licere ſolùm in aliquo caſu.

Verùm hoc non probo, nam ſemper, & in omni caſu verificabitur de operante ducto opinione tenuiter probabili, quod imprudenter operetur, & hic, & nunc, propter præponderantes rationes in opoſitum,